

% uzoraka sa ++	5,0	4,3	0,7	2,1	4,1	3,8
% uzoraka sa +++	1,1	1,6	0,7	1,3	2,4	1,7
% uzoraka sa ++++	—	0,3	—	0,2	0,7	0,4

Ako usporedimo rezultate ovih naših ispitivanja s rezultatima iz god. 1965, ustanovit ćemo slijedeće:

1. God. 1965, kada smo pregledali 748 uzoraka mlijeka, ustanovili smo da je 6,4% uzoraka (48 uzoraka) bilo pozitivnih na penicilin. Energičnom intervencijom organa veterinarske inspekcije i kažnjavanjem proizvođača koji su uza sve opomene inspektora puštali u promet mlijeko kontaminirano penicilinom, došli smo u period gdje povremenim pretragama pojedinačnih uzoraka nismo našli ni jedan koji bi sadržavao penicilin ili koji drugi antibiotik. Kad smo ove godine sistematski pregledali gotovo čitavo područje Slovenje, ustanovili smo da se broj uzoraka mlijeka kontaminiranog svim antibioticima kreće između 0,4 i 1,1 — dakle da je znatno manji nego onaj od prije 4 godine, koji je kontaminiran samo penicilinom. I dok je prije gotovo 80% uzoraka imalo koncentraciju više od 0,025 E. penicilina/ml, to su svi uzorci pozitivni na penicilin, sadržavali taj antibiotik u količini manjoj od 0,025 E./ml.

2. U god. 1965. našli smo samo 1,06% uzoraka (tj. 8 uzoraka) pozitivnih na »Whiteside-test«, međutim u ovoj godini ustanovili smo da je na »Whiteside-test« reagiralo 9,8% uzoraka, a što znači, da je patološke sekrete kao posljedicu mastitisa, sadržavalo gotovo 10% uzoraka, od toga petina uzoraka sadržavala je znatnije količine mastitičnog mlijeka.

Rezultati naših pretraga dokazuju, da može doći do stanovitih zdravstvenih problema kod naših potrošača mlijeka, i to s mlijekom koje sadržava antibiotike. Takovo mlijeko može također prouzrokovati privrednu štetu mljekarama, osobito u proizvodnji nekih mlječnih prerađevina.

Sve to govori, da je opravdana angažiranost organa veterinarske inspekcije i sistematska kontrola mlijeka s obzirom na penicilin i ostale antibiotike kako kod društvenih, tako i kod zasebnih proizvođača.

Zabrinjuje činjenica da gotovo 10% uzoraka mlijeka sadržava mastitične sekrete. Odatle proizlazi da se moraju organi veterinarske inspekcije i laboratoriji (veterinarski i oni u mljekari) intenzivnije angažirati na tom području. Potrebno bi bilo također o suzbijanju i preveniranju zaraznog mastitisa što prije donijeti pravilnik, koji će svojim zakonskim odredbama utjecati na bolju organizaciju i sistematičan rad na tom području. A trebalo bi također promijeniti dosadašnje nejasne odredbe pravilnika o kvaliteti mlijeka u pogledu ocjene odnosno higijenske ispravnosti mlijeka, koje sadržava patološke sekrete.

Dipl. inž. Milan Hafner, Ljubljana
Poslovno združenje za mlekarstvo.

TRŽIŠTE MLIJEKOM U SR SLOVENIJI GODINE 1968.

Kao i u prošlim godinama Poslovno združenje za mlekarstvo u Ljubljani izradilo je analizu stanja proizvodnje, obima ukupnog organizovanog otkupa, prerade i plasmana mlijeka i mlječnih proizvoda, kao i kretanja otkupnih i prodajnih cijena i proizvoda na teritoriju Slovenije.

Za ovaj pregled upotrebljeni su podaci svih mljekara u SRS, bez obzira da li su to samostalne privredne organizacije, ili pogoni poljoprivrednih kombinata ili zadruga, a koje su članice slale birou PZM — Ljubljana.

Neke karakteristike proizvodnje mlijeka:

Prema zvaničnim podacima Zavoda za statistiku SRS, ukupan broj krava i steonih junica u god. 1968. u Sloveniji se povećao za 2600 grla i iznosio je ukupno 263.100, što znači porast za 1%. Od tog broja na društvenom sektoru bilo je ukupno 16.300 grla ili 6,2% od ukupnog broja. Broj krava na društvenom sektoru smanjio se u prošloj godini za 400 grla, što ukazuje na minimalni pad broja krava, uz povećanje proizvodnje mlijeka muznih krava.

Ukupna količina namuzenog mlijeka u god. 1968. ocjenjuje se na 422 milijuna litara, dok se apsolutna količina proizvodnje mlijeka u ovoj godini ocjenjuje na 477,3 milijuna litara. Prosječna proizvodnja po kravi iznosila je po procjeni u Sloveniji prošle godine 1980 litara, dok je prosjek na društvenom sektoru bio po kravi 3377 litara.

Na osnovu tih pokazatelja možemo zaključiti, da se u SR Sloveniji od god. 1965. konstantno povećava broj krava, uz istovremeno postepeno povećanje proizvodnje mlijeka po kravi. Taj porast jasno se odražava i kod otkupa tržišnih količina mlijeka, koje preuzimaju mljekare u Sloveniji.

Organiziran otkup mlijeka:

Kod otkupa mlijeka u Sloveniji svakako je najznačajnija činjenica, da mljekare nikako ne koče tržišnu proizvodnju i da otkupljuju paralelno s porastom proizvodnje i fonda krava svake godine od god. 1965. dalje veće količine mlijeka, što nije slučaj u ostalim republikama.

Pored ove činjenice možemo konstatirati, da bi se te količine mogle još povećati, kad bi poljoprivredne organizacije — naročito zadruge, — pristupile ka proširenju otkupne mreže na ona područja gdje ima viškova, a koja se zbog udaljenosti i drugih razloga organizirano ne otkupljuju. Usprkos konstantnom povećanju otkupa mlijeka sa strane mljekara tržište u Sloveniji još je uvijek deficitarno, naročito u pokriću potreba za mlječnim proizvodima.

Obim porasta otkupa mlijeka u Sloveniji znatno je veći od porasta same proizvodnje mlijeka. To svakako mogu potvrditi i podaci mljekara kolike su količine mlijeka otkupile g. 1968. od društvenog i individualnog sektora preko poljoprivrednih organizacija u upoređenju s prošlim godinama:

God.	Ukupan otkup		Od društva.		Od indiv.	
	(milij. l)	Index	sektora	Index	sektora	Index
1965.	90,5	100	40,7	100	49,8	100
1966.	106,5	117,7	43,5	107	63	126,3
1967.	110,2	121,8	42,1	103,5	68,1	136,5
1968.	123,5	136,5	43,4	106,6	80,1	160,6

Ukupno su mljekare otkupile prošle godine za 12,06% više mlijeka, a to od društvene proizvodnje više za 3,09%, a od kooperacijske proizvodnje individualnih proizvođača, čak za 18,87% više od otkupljenih količina u godini 1967. Slobodan otkup od nekooperanata iznosio je samo 4,55 milj. litara (3,68% od ukupnog otkupa) i ostao je na nivou od g. 1967.

Usprkos činjenici, da je realiziran otkup mlijeka u Sloveniji u god. 1968. iznosio tek 29,3% od procijenjene količine namuzenog mlijeka, što ukazuje na dosta značajnu potrošnju mlijeka poljoprivrednog stanovništva, kao i na još uvijek veliku direktnu prodaju mlijeka potrošačima. Ovi podaci jasno ukazuju na konstantno povećanje tržišne proizvodnje mlijeka, naročito u organiziranoj kooperacijskoj proizvodnji, u kojoj se u sadašnjim uvjetima jasno odražava ekonomski interes individualnih proizvođača za ovu proizvodnju.

Kretanje otkupnih cijena mlijeka:

Kao i prošlih godina i u godini 1968. otkupne cijene mlijeka prema podacima mljekara u Sloveniji nisu se bitno promijenile. Cijene su uglavnom regulirane saveznom odlukom, koja se od god. 1965. nije promijenila, a zavisi o postignutom stupnju kvalitete otkupljenog mlijeka, koju su redovito kontrolirali 2 puta mjesečno organi veterinarskih inspeksijskih službi pojedinih općina, zajedno s laboratorijama mljekara.

Pooštavanje kriterija kvalitete otkupljenog mlijeka, naročito sa strane republičkih propisa o republičkoj premiji za mlijeko, otkupne cijene u prosjeku minimalno su se snizile.

Prosječne cijene utvrđene ponderiranjem u Sloveniji u god. 1968. bile su u usporedbi s prošlim godinama ovakve:

Godina	Prosje. otk.cij. n. d	Index za društv. sektor	Index za kooper. n d	Index
1966.	1,022	100	1,105	100
1967.	1,006	98,5	1,093	99
1968.	0,997	97,5	1,091	98,8

U pregledu su uočljive prosječne otkupne cijene, po kojima su mljekare u Sloveniji platile mlijeko poljoprivrednim organizacijama i to za društvene pogone franco pogon proizvođača, a za mlijeko kooperacijske proizvodnje franco sabiralište, odnosno sabirna stanica na terenu. Mlijeko slobodnog otkupa, mljekare su u prosjeku otkupile po 0,774 n. d/l. Ove su cijene postignute za mlijeko, koje je imalo u prosjeku 3,6—3,7% mlječne masti.

Za gotovo sve otkupljene količine mlijeka u Sloveniji dobili su proizvođači saveznu premiju (0,3 d/l), a mljekare republičku premiju (0,10 d/l), za prerađeno ili izvezeno odnosno općinsku premiju (0,10 d) za prodano konzumno mlijeko.

Možemo tvrditi, da postignute otkupne cijene mlijeka proizvođačima nisu više dovoljne i to zbog činjenice, da su na istom nivou kao i godine 1965 poslije reforme, kao i zbog sve većih zahtjeva za boljom kvalitetom mlijeka, poslije reforme, kao i veća ulaganja proizvođača za osiguranje potrebnih uvjeta, naročito za hlađenje mlijeka.

Promet mlijekom u mljekarama

Upotreba otkupljenih količina mlijeka u slovenskim mljekarama godine 1968. prilično se promijenila kao što kažu ovi podaci:

Upotreba	litara (000)	%	Index (god. 1967 = 100)
1. Konzum. mlijeko u SRS	45,800	37,1	105
2. Mlijeko za prerađu	58,222	47,1	105,6
3. Mlijeko prodano u SRH	12,110	9,8	149
4. Izvoz mlijeka — Italija	7,397	6	196

Porast upotrebe, odnosno potrošnje mlijeka u svim vidovima (pasterizirano, sterilizirano mlijeko sa dodacima) nije bio tolik kao u godini 1967. Prodaja konzumnog mlijeka ipak se svake godine povećava naročito zbog porasta količina steriliziranog mlijeka i mlijeka sa dodacima (kakao, čokolada) sa dužim rokom trajanja i pakovanja u nepovratnu ambalažu.

Količina mlijeka za prerađu u mliječne proizvode u ovoj godini je isto tako porasla. Svakako bi taj porast bio još značajniji, ukoliko prodaja mlijeka van granica Slovenije ne bi tako značajno porasla.

Do sada je postignut najveći izvoz mlijeka u Italiju na osnovu »tržaško-goriškog sporazuma i sajamskog kontingenta »Alpe - Adrija«. Isto tako se je značajno povećala prodaja mlijeka u SR Hrvatsku, i to za opskrbu grada Rijeke i Splita.

Ukupna prodaja mlijeka van Slovenije djelomično ublažava nekim mljekarama problem nedovoljnih kapaciteta za preradu mlijeka u proizvode, usprkos tome da su bile postignute prodajne cijene mlijeka, izvezenog u Italiju, vrlo niske naročito zbog visokih daća, koje su talijanski kupci prinuđeni platiti prilikom uvoza i kontrole mlijeka iz Jugoslavije.

Pregled prerade i prosječnih cijena na tržištu u god. 1968.:

Prerada mlijeka u mljekarama Slovenije u stalnom je porastu. Naročito je značajan vrlo velik porast proizvodnje kratkotrajnih mlječnih proizvoda, koji se sve više troše u prehrani. Od ovih proizvoda u god. 1968. značajno se podigla naročito proizvodnja svježeg kravljeg sira (skute), zatim običnog i voćnog jogurta, kao i kiselog i slatkog vrhnja.

Proizvodnja tvrdih i polutvrdih sireva ukupno je znatno porasla. Između pojedinih vrsta sireva naročito se povećala proizvodnja sira gouda (+ 29%), posavca (+ 59%) i ementalca, dok se smanjila proizvodnja trapista i parmezana. Smanjila se isto tako proizvodnja mekih, kao i sireva s plijesnima (gorgonzola, romadur).

Zbog sve šire upotrebe kartonske ambalaže uvelike se povećava proizvodnja steriliziranog mlijeka i mlječnih napitaka.

Kod proizvodnje dehidriranih mlječnih proizvoda, proizvodnja punomasnog mlijeka u prahu nije se povećala dok se je znatno povećala proizvodnja polumasnog mlijeka. Isto tako minimalno je porasla proizvodnja kondenziranog, a smanjila se proizvodnja evaporiranog mlijeka.

Zbog nove opreme značajan porast bio je u proizvodnji mlječnog sladoleda u Ljubljanskim mljekarama.

Pregled proizvodnje pojedinih mlječnih proizvoda i njihovih prosječnih prodajnih cijena u god. 1968. daje tabela, u kojoj se vidi i odstupanje od realizirane proizvodnje i prosječnog nivoa cijena u godini 1967.:

Vrsta proizvoda:	Količina (l., kg., kom.)	Index (67 = 100)	Prosječna prodajna	
			cijena n. d	Index (67 = 100)
1. paster. i steril. mlijeko u bo- cama i nepovratnoj ambalaži)	43,578.200	111	1,46	105
2. mlijeko u prahu (1/1)	1,757.200	99,3	10,10	89,3
3. mlijeko u prahu (1/2)	153.100	389,5	7,45	86,2
4. kondenzirano mlijeko	320.500	104,3	5,02	111,5
5. evaporirano mlijeko	23.100	75,5	6,75	108,8
6. maslac (I kval.)	881.128	145,4	18,23	102,2
7. maslac (II kval.)	115.748	63,2	16,93	103,5
8. jogurt (I)	2,537.000	114,5	2,87	110
9. vrhnje (I)	1,377.800	105,5	9,61	102,3
10. svjež i kravlj i sir — skuta	513.100	134,2	4,75	99
11. tvrdi i polutvrdi sirevi	2,087.880	113,5	—	—

Vrsta proizvoda:	Količina (l, kg., kom.)	Index (67 = 100)	Prosječna	
			prodajna cijena n. d	Index (67 = 100)
ementalac	491.787	104,5	13,56	101,2
grojer	153.484	102,5	12,65	101,4
gouda	769.822	129	12,20	103
posavski sir	96.601	159	13,00	104,5
trapist	440.553	98,8	11,32	104,5
tolminski sir	68.951	101	12,23	99,4
edamac	35.140	144	11,22	99
tilzitski sir	3.200	—	12,00	—
parmezan	21.775	80,7	15,43	101,2
12. gorgonzola	6.570	42	15,07	95,5
13. topljeni sir (kg)	36.259	77,4	10,23	98,8
» » (kom.)	858.343	246,6	1,92	99,4
14. mlječ. sladoled (kg)	683,5	245	17,80	114
15. kazein	64.316	145	13,55	122
16. jugolit	50.420	71,3	17,54	100

Primjedba: Prosječne cijene utvrđene su ponderiranjem.

Iz pregleda prosječnih prodajnih cijena mlijeka i proizvoda zaključujemo tendenciju povišenja cijena kod većine proizvoda, a najosjetljivije je pala cijena mlijeka u prahu. Povišenje cijena prouzrokovano je porastom troškova proizvodnje pa se zbog toga stepen akumulacije, koja je vrlo niska, u većem broju mljekara nije povisio.

Prema podacima mljekara u Sloveniji ukupna vrijednost proizvodnje (samo obrada i prerada mlijeka) iznosila je u god. 1968. 185,709.600 n. d. Uzimajući u obzir, da je u toj godini ukupna vrijednost otkupljenog mlijeka (franco sabirna stanica) iznosila 123,124.000 n. d, zaključujemo, da su mljekare u prosjeku litar otkupljenog mlijeka prerađenog u finalne proizvode prodale na tržištu po 1,492 n. d. Učešće vrijednosti mlijeka iznosi kod postignute prosječne prodajne cijene 63,7%, što znači da su za troškove transporta mlijeka, ukupne troškove proizvodnje, prodaje i djelomično i akumulacije istržile na 1 l mlijeka 0,495 n. d., a za količine prerađene u proizvode 0,57 n. d. (bez prodaje mlijeka).

Taj pokazatelj u vezi s ocjenom, da su se stvarni proizvodni troškovi po 1 l otkupljenog mlijeka kretali oko 0,40 n. d./l pokazuje, da je stepen akumulacije kod većeg broja, naročito prerađivačkih mljekara, vrlo nizak i da mljekare u Sloveniji zbog ovakve situacije nemaju mogućnosti da ulažu u nove vrlo potrebne investicije, kojima bi se omogućila veća i savremenija specijalizirana prerada i obrada mlijeka.

Vijesti

ANUGA 69 OD 4. DO 10. OKTOBRA U KÖLNÜ

Anuga (Opća izložba prehrane i sredstava za uživanje u Njemačkoj) ove godine slavi svoj zlatni jubilej. Osnovana je 1919., a po prvi puta nakon rata upriličila je izložbu 1951. Tada je izlagalo 1227 tvrtka na 52 000 qm izložbenog prostora. Na otvorenju ove izložbe bilo je 250 000 posjetilaca, a od toga 10 000 iz inozemstva. God. 1969. bit će zastupljeno 3000 tvrtka iz 49 zemalja.